verò priorem negligit culpam ad ulteriora, & graviora patranda prolabitur, ubi è contra, qui diligentius post culpam per pœnitentiam maculam deflet, ad ulteriores virtutes resurgit; Magdalena Beatissimæ Virgini Christi Matri omnium virtutum Reginæ meruit, & in Terris, & in Cœlis consociari, quia ut cognovit, idest statim, ut cognovit postposita mora, peccata præterita deflere cepit, ut legimus *Lucæ* 7., eatenus quoque David magister ad conversionem peccatorum effectus est, ut dicat *Psal.* 50., *docebo iniquos vias tuas, & impii ad te convertentur*, quia nec correptionem, nec pœnitentiam neglexit, ut notat *Ambrosius in Apologia David c.* 2. ubi (*Monitus* inquit à *Natan non neglexit, sed ne exiguo quidem momento manere pœnes se delicti passus est conscientiam, maturitas itaque veniæ profundam Regis fuisse pœnitentiam declaravit*.

20 Eo magis pernitiosa est negligentia in deflendis peccatis, quo longior cum vita hominis protrahatur, qua propter *August. relatus in c. nullus expectet d.* 7. *dicit* (*Nullus expectet, quando iam non possit peccare, sed quoniam multa sunt, quæ impediunt, & languentem retrahunt, periculosissimum est, & interitui vicinum ad mortem protrahere pœnitentiæ remedium, multos enim solet neglecta, & sevotina pœnitentia decipere*; Tum quia ea negligentia studiosa est, quæ non meretur veniam, sed graviori pœna puniendam dixit *Clemens III. in c. Quæsitum de pœniten., & remiss.*

21 Ubi Eucharistiæ perceptio negligitur, ait *Soter Papa relatus in c. in Cœna Domini de consecrat. d.* 2. propriæ vitæ, & sustentationis alimentum negligitur, quæ ideò *panis quotidianus* à Christo Domino *in Oratione Dominica* appellata est, ut discamus, animæ cibum non negligere, qui corporis quotidiè alimenta diligentius perquirimus, & sumimus sine mora; qua propter sacris ministris, diligens administratio à *S. Clemente Papa in Epistola* 2. *ad Jacobum fratrem domini* attentius imponitur, etiam sub comminatione plagarum.

Neque sumentes sacram Synaxim, statim cibum corporalem sumere, sed per statutas horas expectare, monuit idem *Clemens relatus in c. tribus gradibus de consecrat. d.* 2.

22 Est, & alia negligentia culpabilis, satis in moralibus *ab August. damnata, relato in c. de pœnitent. dist.* 6., in eo sistens, quod pœnitens negligat quærere confessarium scientem ligare, & solvere, cavendum est enim, ne cum negligens circa se extiterit, & negligatur ab eo, qui eum misericorditer monet, & petit, ne ambo in foveam cadant, quam stultus evitare noluit, cui concordat *Magister sententiarum in* 4. *dist.* 17. *relatus in c. Quem pœnitet dist. prima*, ubi post medium hæc habet (*Quarè qui confiteri vult peccata, ut invenat gratiam, quærat Sacerdotem scientem ligare, & solvere, ne cum negligens circa se extiterit, à Deo pariter negligatur*, nam experientia docet, quod in rebus ad usum corporis, quærunt homines sanæ mentis, semper meliora, quæ quisque pro suo modulo poterit invenire, ad animæ verò salutem non medicum peritiorem, sed quandoque potius ignarum, aut diminutæ prudentiæ, & consilii, ut facilius à gravioribus dissoluantur, sed utinam dissoluantur, quin potius tamquam minus dispositi, peccatum adhuc amantes, solutionis incapaces, novis, & fortioribus vinculis obligentur, vide ergo, & adverte quanta mala sequantur à negligentia, ad quod *Martinus Delrius disquisit. magic. q.* 26. *sect.* 5. *lib.* 2. refert, revelatum, quod Vir nobilissimus diutius in Purgatoriis ignibus negligentiæ pœnas dederit, dum talentum à Deo receptum in hoc mundo eruditione, & labore non multiplicaverit.

23 Qui in Spiritualibus negligens est, dicitur sedere in tenebris, & in umbra versari, ideò *Lucæ* 12. dives, qui videns fructus agrorum uberes, horrea dilatare, dum cogitat, deinde quiescere in otio, spiritualia omninò negligens, audivit sibi pronuntiatum, *Stulte hac nocte repetent à te animam tuam, & ea quæ parasti cujus erunt?* Ubi pro nocte intelligas inscitiam, & cæcitatem in rebus spiritualibus; Virgines fatuæ de quibus *Mathei* 25. de nullo alio facinore criminantur, quam de negligentia, quia non sumpserunt oleum cum lampadibus, idest neglexerunt parare sibi opera misericordiæ, in cujus negligentiæ pœnam damnationis sustinverunt sententiam, videlicet (*Nescio vos*), & quod notabile est, Virgines fatuæ monitæ à prudentibus, ut irent emere, & iverunt, revertentes non narratur in Evangelio, quod oleum emerint, an invenerint, ac secum attulerint, quia solitæ negligere, forsan labori parcentes, enixius inquirere neglexerunt, quo præsignatur, quod morti proximus dificilius eos elicit actus virtutis, quos sanus neglexerat, ac propterea Christus subinfert conclusionem, *vigilate ergo, quia ne scitis diem, neque horam*.

24 Ad quæ verba observat *Barradius in Evangelio Mathei c.* 25., quod Virgines prudentes, antequam dormirent dormitione mortis diligentiores, & operosiores vigilaverant; Operarios verò diligentes, & vigilantes cognoscit Deus, novit Dominus viam justorum, negligentes ignorat, idest reiicit (*Nescio vos*) *Hyeronimus epist. ad Rusticum Monacum*, ut doceat, quomodo sine crimine vitam degat, negligentiam, & otium prohibet, rationem afferens, *quia in desideriis est omnis otiosus*; deinde refert Egyptiorum Monasteria hunc morem tenvisse, ut nullum absque operis labore susciperent, non tam propter victus necessitatem, quam propter animæ salutem.

25 De explicata parabola de Virginibus prudentibus, & fatuis, aliud quærendum videtur, cum fatuæ fuerint negligentes, ac propterea rejectæ, adhuc dormitio, & somnus potius explicare videatur negligentiam, & tamen tam de prudentibus, quam de fatuis dicitur, *quod dormitaverunt omnes, & dormierunt*, non ergo videtur, quod negligentia fuerit in causa, cur sponsus fatuas non receperit ad Talamum gloriæ, huic dificultati satisfacit *Barad. eod. c.* 25. *Mathei post autorem operis imperfecti, & post Abulensem*; Primò quod principale figuratum in parabola est olei deficientia, quæ importat negligentiam in operibus claritatis; Secundò quod notanda sint illa duo verba dormitaverunt, & dormierunt, nempè dormitaverunt, correspondet prudentibus, dormierunt correspondet fatuis, & hoc importat discrimen, quod dormitare significat somnum interruptum, ita ut quandoque vigilet, sicque somnum breve sit, quod etiam de justis verificatur, de quibus dicitur *septies in die cadit justus*, qui etiam quandoque in fervore, & bonis operibus tepescit, & est remissior, ac negligens, at de fatuis verificatur dormierunt, quod importat somnum continvatum, & longum, hoc est negligentiam diuturniorem, quæ est causa damnationis.

26 Christus Dominus *Lucæ* 12. *Mathei* 13. vigilandum intonuit fidelium animis, quia nesciunt diem, neque horam, ac propterea *Hylarius notat intentam solicitudinem suspensæ expectationis exagitat, per vigilantiam, diligentiam suadet, per somnum negligentiam eliminat, & Marci* 14. *Vigilate, & orate ne intretis in tentationem*.

27 *Chrisost. homil.* 9. *in Epist. prima ad Thess.*, assumpto exemplo funabulorum, omnem negligentiam, & pigritiam redarguit per hæc verba (componamus nos ipsos undique, & quemadmodum super funem extensum ambulantibus non licet, vel parum negligentes esse, nam parum illud magnum illis malum generat, mox enim subversi deciderent, ac perirent, ita neque nobis pigrescere licet, viam enim incedimus angustam, & utrinque præcipitiis obnoxiam, pedumque simul duorum non capacem; vides qua nobis opus sit diligentia.

Ad hæc, qui aliis negligit misereri, nec sibi misericordiam expectet, dicente *Jacobo Apostolo in sua Epistola Canonica c.* 2., *Juditium enim sine misericordia illi, qui non fecit misericordiam*.

28 Obedite præpositis vestris *ait Paulus*, alias negligens, superiorum obtemperare mandatis, juditium sibi parat ultionis, undè *Clemens Pontifex* hujus nominis primus in *Epistola* 3. *de offitio Sacerdotis sub initio* ait (*Vestrum est*) idest Episcoporum (*quia legatione domini fungimini, docere populos, eorum verò est vobis obedire, ut Deo, si autem vobis Episcopis non obedierint Præsbiteri Diaconi, ac Subdiaconi, & reliqui Clerici, omnesque Principes, tam majoris ordinis, quam inferioris, non solùm infames, sed & extorres à regno Dei, & consortio fidelium, ac à liminibus sanctæ Dei Ecclesiæ alieni erunt,*) & idem *Clemens in fine primæ Epistolæ ad Jacobum fratrem domini ait* (*hæc ergo præcepta nemo credat absque sui periculo negligere, vel dissimulare, quia in juditio Dei ignis æterni tormenta sustinebit, qui ecclesiastica decreta neglexerit*.

29 Præ omnibus autem tenet illud *Hyeremiæ c.* 48. *Maledictus omnis, qui opus Domini negligenter agit, & illud Mathei* 22. ubi invitati ad nuptias, eo quia neglexerunt venire, permissum est, ut gravissimum crimen homicidii patrarent, dum contumeliis affectos servos reges, ingratissimi occiderunt, in quorum pœnam Rex missis exercitibus suis, perdidit homicidas illos, & civitatem illorum succendit, tot crimina, tot pœnæ, tanta rerum devastatio ex negligentia traxit exordium.

30 Quanta autem diligentia, & solertia necessaria sit Virginibus ad custodiendum prætiosissimum Virginitatis thesaurum, explicavit *D. Gregor. homil.* 11. *in Evangelia scribens* (*deprædari desiderat, qui thesaurum publicè portat in via*) non est negligendus thesaurus, nec in

in publico exponendus, ita & Virginitas, custodiam autem docet *D. Ambrosius in c. 1. Lucæ. Trepidare Virginum est, & ad omnes viri ingressus pavere, omnes viri affatus vereri, disce Virginem moribus, disce verecundia;* Hinc quam imprudenter, quam culpabiliter agant, qui virginem statuunt in publico, choreis interesse concedunt, hoc enim est thesauri custodiam negligere, exponere deprædationi.

31 Virginitas describitur à Sanctis Patribus (*incorruptionis perpetuæ meditatio*) quia si desit perpetuitas in custodia, in meditatione, in solertia, de facili labitur ad corruptionem, potissimum, quia non solùm carnali complexu deperditur, sed & desiderio, & affectu, considerata Virginitate pro ut virtus est, deplorabat enim Joannes Damascenus profusis lacrimis tantam jacturam dicens (*Mulierem non tetigi, & tamen Virgo non sum.*)

32 Meditare atrociores, quos passæ sunt, cruciatus Lucia, Cęcilia, Catherina, Agnes &c. quàm diù, noctuque incessanter orationibus insudarent, tot Sanctissimæ Virgines, quam à Virorum colloquiis, aspectibus aborrerent, ut Virginitatis tutarent aurum, virtutis servarent preciositatem, non enim sine ingenti labore pretiosiora tutantur, ubi undequaque inumeris artibus, insidiis, & deceptionibus circumeunt prædones, magna ergo diligentia custodienda est Virginitas, quæ semel amissa irrecuperabiliter inutilibus defletur ejulatibus.

33 *Lodovicus Blosius c. 6. monit. Spirit.* refert, quod anima cujusdam defuncti cuidam Dei amico, in flama ardoris immensi apparens, dixit, ea sola de causa, tam diris cruciatibus torqueri, quod circa dominici corporis percetionem fuisset negligentior, & refertur *in Theatro vitæ humanæ sub V. Eucharistia.*

34 Nec omittenda est negligentia in repellendis motibus sensitivis de rebus venereis, quæ transit in morosam delectationem, & mortale peccatum est, diciturque morosa ex mora non temporis, sed negligentia in ea repellenda, post sufficientem advertentiam, quia talis negligentia provenit ex delectatione, & complacentia, quam percipit, qui negligit motum cohibere, & contravenire, & tunc intervenit consensus permissivus saltem, & interpretativus, etiam si desit positivus, & formalis, verùm quando homo patitur tales motus, & se habet merè negative, idest neque consentit, neque dissentit, an sit mortale, vel veniale peccatum, dissentiunt Doctores allegati à *Diana p. 2. tract. 17. resol. 33.*, *Vide artic. 25. huius primæ partis.*

35 Quod autem negligentia sit grande malum, colligas ex eo, quod multoties, vel est effectus, vel pœna majorum scelerum, ex quo enim quis plures, & magnas patravit culpas, Deus in pœnam finit in posterum bona negligere, & contemnere, atque sine ulla consideratione, immò cum contemptu universa mala patrare, *Proverb. c. 8. Impius, cum in profundum venerit peccatorum, contemnit, & Proverb. c. 10. Quasi per risum stultus operatur scelus.*

36 Quod innvit etiam Regius psaltes, *psal. 80. Non audivit populus meus vocem meam, & Israel non intendit mihi* (ecce negligentia, quid sequitur) *dimisi eos secundum desideria cordis eorum, ibunt in adinventionibus suis*, sic negligentia parit peccatum, peccatum parit negligentiam.

37 Accedit, quod negligentia pluries in sacris scripturis, cordis duritia appellatur, *Exodi. c. 7. Induratum est cor Pharaonis, non vult dimittere populum meum. Psal. 74. Hodie si vocem Domini audieritis, nolit obdurare corda vestra*, cui negligentiæ extremum aliud malum sequitur, *Ecclesiastic. c. 3. Cor durum malè habebit in novissimo.*

38 Diximus, quod otium, Pigritia, & Accidia sunt species negligentiæ, certum est autem ex eis multa progenerari mala, maximè in moralibus, Otiositas enim mater nugarum, & noverca virtutum, describitur à *D. Bernardo lib. 2. de considerat. ad finem, ex Polibio*, quod sit fons, & origo seditionum omnium, nam multam malitiam docuit Otiositas *Eccles. 33. vers 29.*, *nam sicut aqua, quæ non decurrit, neque impulsu ventorum movetur, putrescit in fovea, ita & Corpus Otio tabescit, & animus concupiscentiis, & voluptatibus computrescit otiando.*

39 Ingressus est locum nuptiarum piger, & negligens homo quidam, qui nuptialem vestem brevi, & minimo labore assumendam induere neglexit omninò, *Mathęi 22.* ideò ligatis manibus, & pedibus, Domini imperio, mittitur in tenebras exteriores, quæ pœnæ benè respondent negligentiæ delicto, dum manus, & pedes ex ignavia operi non aplicuit, ut assumeret vestem nuptialem, oculos pariter non elevavit ad circumstantium aspectum, quorum obtutu propria redarguebatur pigritia.

40 Jonas dum otiatur, & obdormiscit in fundo navis, ventorum vi impellitur, undè fremit tempestas timore exitii perhorrescunt nautæ, omnibus in summo discrimine positis, sorte data, piger, & ignavus propheta in mare proiicitur, & sepelitur in ventre Ceti; Petrus in monte Tabor videns Christi faciem tanto lumine splendescentem, nivei candoris vestimenta condecorata, exclamat, *bonum est nos hic esse*, petiitque ibi manere, attamen de eo legimus *Mathęi 9.*, *& Lucæ 9. nesciebat quid diceret*, cur tanta notatur inscitia, nisi quia otiari exoptaret, ubi à Magistro præaptabatur ad labores, quam inscitiæ notam inussit pariter Christus duobus filiis Zebedei *Math. 20.* dum sedere, quod est otiari peterent, quando in evangelica prædicatione multum erat insudandum.

41 *Cornelius a Lapide in Epistol. D. Pauli ad Hebreos c. 5. in Vers. (quoniam imbecilles facti estis ad audiendum)* Notat, defectum Anglorum à veritate fidei Christi incepisse à negligentia offitii, & disciplinæ hominis Christiani, nec respexerunt fortissimorum martirum exempla.

42 Quod plerique hominum negligunt est; Quod non curant dirigere omnes actiones suas in Deum, tamquam ultimum finem; certum enim est, quod Deus cuncta creavit per hominem, & hunc per se tamquam ultimum finem, qui ideò potest dici finis naturalis hominis, licet non naturaliter assequendum, sed supernaturaliter, ex quo *Greg. Nazianz. orat. 35.* ait, *omnis natura rationis particeps Deum, ac principem illam causam appetit, sed deficit viribus;* legimus autem *cap. 1. Genesis*, Deum creasse hominem ad Immaginem, & Similitudinem suam, & licet dicere ad Immaginem non sit ac Immago, sed importat quid diminutum, semper tamen verificari debet, quod Immago, etiam secundum esse diminutum semper habeat representare suum prototipon naturaliter, & ad illud semper referri, ideòque homo semper appetit Deum cognoscere, Deum consequi, licet solis naturæ viribus hoc non possit per tanti finis excellentiam, ex hoc *D. Greg. exclamabat, tunc satiabor, cum apparverit gloria tua, & D. Aug. lib. 1. confess. cap. 1.* suspirans ajebat (*fecisti nos domine ad te, & inquietum est cor nostrum donec requiescat in te.*

Deficit ergo à recto, qui negligit dirigere omnes suas actiones, & desideria ad Deum, neque actio aliter potest esse moraliter bona, licet in ordine naturæ apareat bona, quapropter *Lucæ 18.* Phariseus qui bona sua opera cõmemorat, non recessit Justificatus, quia ea non direxerat ad Deum tamquam ad ultimum finem, ita & opera Infidelium, licet videantur bona, ut Orationes, & Jejunia, eleemosinę, ac similia, in genere moris nullius meriti sunt, ad Deum assequendum, quia deficiente fide, ad Deum non diriguntur, sed eorum bonitas sistit in solo ordine naturæ, nec altioris ordinis præmium merentur.

ARTICULUS XXI.

An, & quando negligentia sit purgabilis.

1 MAteria hujus articuli brocardica appellatur *à Tusco littera M. concl. 377.*, & de ea militant omnia, quæ de purganda mora scripserunt D.D., nam negligentia, aut moram involuit, aut ab ea sequitur, tamquam à matre partus progenitus; undè sicut purgatio moræ dicitur favorabilis, & inventa ad sustinendos actus, & contractus, ac propterea sequatur regula, *quod omnis interpretatio summatur ad sustinendum contractum*, ad allegata per *Cephal. consil. 25. num. 43. lib. primo*, *Cocin. decis. 1088. num. 25.* ita pariter purgatio negligentiæ favorabilis dicenda est, & latiori modo, quo fieri potest admittenda, notando insuper, quod debitor, non dicitur purgare moram, & negligentiam per solam oblationem verbalem rei debitæ, sed requiritur oblatio realis, ut dixit *Rota coram Cerro decis. 235. num. 13.*, limitationes tamen vide de debitore negligente. Notando pariter, quod licet tex. in l. magnam C. de committenda, & contrahen. stipulat. dicat, quod debitor, qui promisit certo die, & loco solvere debita sub pœna, absque ulla monitione, si non solverit tempore à se constituto,